

1. Termodinamikai folyamatok.

Két, $V_A = 6,0 \text{ dm}^3$ és $V_B = 1,8 \text{ dm}^3$ térfogatú edényt egy elhanyagolható térfogatú, zárt állású csappal ellátott csővel kötnék össze. Az első edényben $p_A = 1,0 \text{ atm}$ nyomású nitrogén (N_2), míg a második edényben $p_B = 2,0 \text{ atm}$ nyomású hélium (He) található. A két gáz hőmérséklete azonos. A csap kinyitása után, a kapott gázkeveréket, melyet ideális gáznak tekintünk, egy pompa hengerébe vezetjük. A gáz az $1 \rightarrow 2 \rightarrow 3 \rightarrow 1$ körfolyamatot írja le. Az 1-es állapotban a gáz V_1 térfogatot foglal el p_1 nyomáson. A körfolyamat átalakulásai a következők:

- az $1 \rightarrow 2$ átalakulás során, melynek törvénye $p \cdot V^{-1} = \text{állandó}$, a gáz kiterjed, amíg a $V_2 = 2V_1$ térfogatú 2-es állapotba kerül;
- a $2 \rightarrow 3$ átalakulás során, melynek törvénye $p \cdot V^n = \text{állandó}$, ahol $n = 1,25$, a gáz a $p_3 = p_1$ nyomású 3-as állapotba kerül;
- a $3 \rightarrow 1$ folyamat törvénye $V \cdot T^{-1} = \text{állandó}$ alakban írható fel.

a. Számítsátok ki a gázkeverék izochor mólhőjét. Ismert $R = 8,31 \text{ J/(mol} \cdot \text{K)}$

b. Állapítsátok meg, hogy a $2 \rightarrow 3$ átalakulás során a gáz felvesz, vagy lead hőt, valamint azt, hogy a gáz hőmérséklete nő vagy csökken.

c. Számítsátok ki annak a motornak a hatásfokát amelyik a leírt körfolyamat szerint működne.

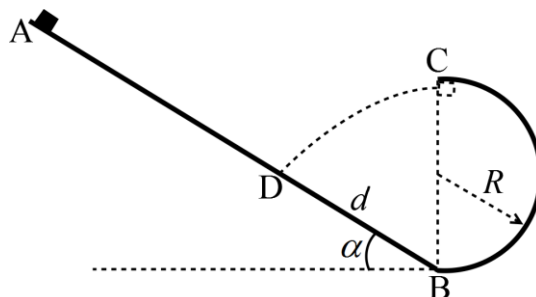
Ismertnek tekintjük: $2^{0,2} \approx 1,15$.

Útmutatás: Azok az átalakulások, amelyeket $p \cdot V^n = \text{állandó}$ alakú egyenlet ír le, olyan átalakulások,

melyeknek a C mólhője állandó és $n = \frac{C - C_p}{C - C_v}$.

2. Mechanika

Egy kisméretű test szabadon, súrlódással csúszik le az $\alpha = 30^\circ$ -os hajlásszögű lejtőn. A csúszósúrlódási együttható $\mu = 0,2$. A lejtő, a függőleges síkban található, $R = 40 \text{ cm}$ sugarú félkör alakú súrlódásmentes kanyarulatban folytatódik. A lejtőről a kör alakú felületre történő átmenet energiavesztés nélkül történik. A kísérleti eszköz elvi rajza a mellékelt ábrán látható. A rajzon feltüntetett B és C pontok a függőleges átmérő végpontjai. Ismert a $g = 10 \text{ m/s}^2$

a. Számítsátok ki azt, hogy a B ponthoz képest mekkora magasságról kell szabadon engedni a testet úgy, hogy a C pontba érkezve, az általa, a felületre gyakorolt nyomóerő nulla legyen.

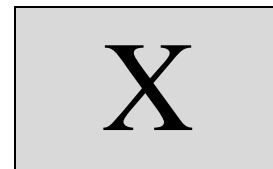
b. Számítsátok ki a test C pontbeli v_1 sebességét úgy, hogy a D pontban essen a lejtőre, tudva, hogy ez a pont $d = 80 \text{ cm}$ -re található a B ponttól (a lejtő mentén mérve).

c. Számítsátok ki a test v_2 sebességét a C pontban, úgy, hogy a lejtővel történő tökéletesen rugalmas ütközés után a sebessége függőleges legyen.

1. Az 1, 2, valamint a 3-as tételeket különböző, titkosított lapra kell megoldani.
2. Egy adott tételben belül a diákok tetszőleges sorrendbe oldhatják meg az alponctokat.
3. A munkaidő 3 óra, a tétel kiosztásának pillanatától számítva.
4. A diákok használhatnak nem programozható számológépet.
5. Minden tételt 10-től 1-ig osztályoznak (1 pont hivatalból jár). Az összpontszám a tételek pontszámainak összege.

Ministerul Educației Naționale
Inspectoratul Școlar Județean Satu Mare
Olimpiada Națională de Fizică
31 martie - 5 aprilie 2013

Proba teoretică
Subiecte

Pagina 2 din 2

3. Halmazállapot változások.

A. A $d_1 = 3,0$ cm vastagságú jég réteggel borított tó vizének hőmérséklete $\theta_0 = 0^\circ\text{C}$. A tó felszínén a levegő hőmérséklete állandó $\theta_1 = -10^\circ\text{C}$. Az x vastagságú jég rétegen, a felületegységen, időegység alatt cserélt Q hőt a következő egyenlet adja meg: $\frac{Q}{S \cdot \Delta t} = k \cdot \frac{\Delta \theta}{x}$, ahol a $\Delta \theta$ a jég réteg két felülete közötti hőmérsékletkülönbség, míg a k egy arányossági tényező melynek a neve hővezetési tényező. Számítsátok ki mennyi idő alatt nő meg a jég vastagsága $d_1 = 3,0$ cm -ről $d_2 = 7,0$ cm -re. Ismertek: a jég hővezetési tényezője $k = 1,8 \frac{\text{W}}{\text{m} \cdot \text{K}}$, sűrűsége $\rho = 900 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3}$ és fajlagos latens olvadási hője $\lambda = 0,33 \frac{\text{MJ}}{\text{kg}}$.

Útmutatás: Ha szükségesnek látjátok, használhatjátok a következő egyenlőséget:
 $1 + 2 + \dots + n = \frac{n(n+1)}{2}$.

B. A $C = 84 \text{ J/K}$ hőkapacitású kaloriméterben $m = 180 \text{ g}$ tömegű, $\theta = 15^\circ\text{C}$ hőmérsékletű víz található. A kaloriméterbe $m_1 = 100 \text{ g}$ tömegű $\theta_1 = -10^\circ\text{C}$ hőmérsékletű jeget teszünk. Határozzátok meg a rendszer állapotát a termikus egyensúly beálltakor. Ismertek: a víz fajhője $c_{\text{víz}} = 4,2 \text{ kJ}/(\text{kg} \cdot \text{K})$, a jég fajhője $c_j = 2,1 \text{ kJ}/(\text{kg} \cdot \text{K})$, a jég fajlagos olvadási latens hője $\lambda = 0,33 \text{ MJ/kg}$.

Javasolták:

Prof. Ion Toma, Colegiul Național „Mihai Viteazul” – București
Prof. Florina Bărbulescu, Centrul Național de Evaluare și Examinare – București
Prof. Liviu Blănariu, Centrul Național de Evaluare și Examinare – București

Fordítótanárok:

Faluvégi Ervin Zoltán – „Sylvania” Főgimnázium – Zilah
Kerekes Antal – CCD Satu Mare – Szatmárnémeti

1. Az 1, 2, valamint a 3-as tételeket különböző, titkosított lapra kell megoldani.
2. Egy adott tételben belül a diákok tetszőleges sorrendbe oldhatják meg az alpontokat.
3. A munkaidő 3 óra, a tétel kiosztásának pillanatától számítva.
4. A diákok használhatnak nem programozható számológépet.
5. Minden tételt 10-től 1-ig osztályoznak (1 pont hivatalból jár). Az összpontszám a tételek pontszámainak összege.